

УДК 378.141

ІНТЕГРАЦІЯ РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВА ЯК ЗАСІБ КРЕАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Репко І.П., Ільченко О.В., Одарченко В.І.

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради*

У статті розглянуто питання впливу комплексного сприйняття різних видів мистецтва на формування творчого, нестандартного мислення майбутніх педагогів.

Ключові слова: інтеграція, мистецтво, види мистецтва, навчання, студенти.

ИНТЕГРАЦИЯ РАЗНЫХ ВИДОВ ИСКУССТВА КАК СРЕДСТВО КРЕАТИВНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Репко И.П., Ильченко О.В., Одарченко В.И.

В статье рассмотрен вопрос влияния комплексного восприятия разных видов искусства на формирование творческого, нестандартного мышления будущих педагогов.

Ключевые слова: интеграция, искусство, виды искусства, учеба, студенты.

INTEGRATION OF DIFFERENT TYPES OF ART AS MEAN OF KREATIVNOY PREPARATION OF FUTURE TEACHERS

Репко І.П., Ільченко О.В., Одарченко В.І.

In the article the value of influence of complex perception of different types of art is exposed on forming of creative, non-standard thought of future teachers.

Keywords: integration, art, types of art, studies, students.

Постановка проблеми. В умовах модернізації професійної освіти змінилися сучасні вимоги суспільства до майбутнього педагога, що сприяло актуалізації проблеми підвищення професіоналізації та індивідуалізації особи фахівців, інтегративності підготовки, зв'язку її з практичною діяльністю та життям. Крім того, у зв'язку з переходом від традиційного навчання до використання нових технологій виникла потреба в тому, щоб передивитися теорії та методики професійної підготовки майбутніх педагогів. Педагогічному співтовариству потрібні фахівці, які володіють глибокими професійними знаннями й уміннями, які готові до здійснення естетичної освіти дітей.

Професійна підготовка фахівців передбачає не лише опанування педагогічними знаннями, а й орієнтована на практичну підготовку майбутнього вчителя, який володітиме розвиненими художньо-мистецькими вміннями та навичками, що підвищують ефективність його педагогічної діяльності. У розв'язанні даної проблеми найважливішим є використання науково обґрунтованих підходів до визначення змісту та організації процесу художньо-мистецької підготовки майбутнього педагога.

Аналіз наукових досліджень свідчить про те, що однією з умов успішного здійснення діяльності педагога є творчість. Творчій діяльності і культурі вчителя присвячена значна кількість наукових праць С.І. Андреева [1], А.С. Брушлінського [3], С.С. Загвязінського [4], С.А. Кан-Каліка [7], С.Т. Кудрявцевої [9], Ю.М. Кулюткіна [10] тощо. Розвиток творчих здібностей студентів в процесі художньо-мистецької та навчальної діяльності розглядалися видатним педагогом Б.П. Юсовим [12]. Хоча проблемою впливу творчості на свідомість майбутніх вчителів займалися багато вчених питання художньо-мистецької підготовки педагогів в сучасних умовах залишилися не досить вивченими.

Метою статті є розкриття проблеми впливу застосування різних видів мистецтв на процес формування свідомості майбутніх педагогів.

Результат професійного розвитку і саморозвитку, здатність засвоювати знання, аналізувати свої можливості і на цій основі створювати програму подальшого зростання на будь-якому етапі своєї діяльності є професійною підготовкою майбутнього педагога. З метою підвищення

рівня художньо-мистецької підготовки студентів в умовах вищої освіти необхідне оновлення засобів навчання. В ході дослідження ми з'ясували, що одним з ефективних засобів може виступати інтеграція різних видів мистецтв як об'єднання художніх образів в гармонійне ціле.

Методологічна основа інтеграції мистецтв в естетичній освіті, її взаємозв'язок з художньо-естетичною діяльністю педагога розкритий в дослідженнях Т.С. Комарової [8]. У дослідженнях Ю.Б. Борева [2], М.С. Кагана [6], Б.П. Юсова [12] та інших розглядаються загальні питання інтеграції мистецтв як одного із способів естетичного освоєння світу.

Аналіз практики підготовки майбутніх вчителів в педагогічних закладах освіти підтверджує загострення протиріч між:

- потребою суспільства в кваліфікованих педагогічних кадрах, підготовлених в системі вищої освіти, і недостатньою розробленістю засобів їх художньо-мистецької підготовки;

- можливостями інтеграції мистецтв в процесі художньо-мистецької підготовки майбутніх педагогів і відсутністю технології її реалізації;

- необхідністю розвитку у майбутніх педагогів художньо-мистецьких умінь і навичок і відсутністю засобів їх розвитку [11].

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що різні види мистецтва відображають дійсність по-різному, користуючись специфічними для кожного з них засобами вираження. Але спільним для них залишається відтворення ідеї за допомогою творення художнього образу – єдино конкретного й узагальненого, об'єктивного й суб'єктивного, типового й індивідуального, неповторного, але завжди це цілісний образ того чи іншого явища.

Розглянемо особливості видів мистецтва.

Образотворче мистецтво статичне. Образ тут не розвивається в часі (як, наприклад, у музиці). Відтворюється лише стан природи, події, певний час життя людини. Але кожного разу художник передає всю повноту життя, відчуття його руху, ритму, дихання, сутності. Образотворче мистецтво відображає зовнішні риси предмета, а через них розкриває внутрішні якості та взаємозв'язок з іншими предметами.

Музика – як вид мистецтва – відображає дійсність у звукових, художніх образах. Як правило, вона не потребує точної предметної відповідності звукових образів з образами реальної дійсності. Головна сфера

музики – емоція, почуття, настрої. І в цьому, в розкритті внутрішнього світу людини, музичне мистецтво має свої можливості.

Говорячи про специфічну особливість музики, відзначимо її часову природу. Вона ніби тече в часі, тече безупинно. Будь-яке бажання «зупинити мить», замилуватись якоюсь деталлю (як це можливо, наприклад, в літературі чи в живопису), відразу порушує її цілісність.

Література має свої специфічні властивості. Виразальним засобом відтворення життя людини є слово. Художній образ постійно перебуває в розвитку, події відтворюються в часі, просторі і місці зображувального явища [5].

Проаналізувавши особливості видів мистецтв, на яке буде опиратися наше дослідження, відзначимо, що інтегративне їх поєднання і взаємодія у навчально-виховному процесі може стати значним, сильним впливом на художньо-естетичний розвиток особистості. Мистецтво дозволяє реалізувати потенціальні можливості особистості, розвиватися духовно, емоційно, інтелектуально; переймати накопичений людський досвід. Результатом повноцінної взаємодії індивіда з мистецтвом є художня культура особистості – сплав інтересів, почуттів, потреб, здібностей. Але твір мистецтва тільки тоді може бути виховним і цінним, коли він змусить особистість внутрішньо стати на визначену позицію, почати «жити» в цій ситуації і дивитися на світ, на людські вчинки і стосунки з того погляду, до якого змушує ця позиція.

Вплив мистецтва на творче формування особистості здійсниться в тому випадку, коли твір мистецтва сприймається адекватно до задуму автора-творця, якщо розум і почуття молодшої людини беруть участь у цьому сприйнятті. Звідси виникає педагогічна проблема – навчити молоде покоління сприймати твори мистецтва.

В ході дослідження ми з'ясували, що художньо-мистецька підготовка майбутніх педагогів визначається сукупністю професійних якостей і художньо-мистецьких умінь та навичок, які включають: виконавські (виразно співати і грати на музичних інструментах, образотворчі і оформлювальні уміння і навички, уміння декламувати вірші, ритмічно рухатися), композиційні (авторська інтерпретація виразних засобів мистецтва), рефлексійні (адекватна оцінка результатів своєї творчої діяльності і можливість відтворення художніх образів в професійній практиці).

Отже, взаємовплив різних видів мистецтва обумовлює цілісність художнього сприйняття та естетичне сприйняття дійсності.

В процесі організації навчання студентів інтегрування мистецтв є ефективним засобом їх художньо-мистецької підготовки і тому повинно здійснюватися за умови оновлення базових і факультативних курсів. Саме тому, створення умов для вияву художньої та естетичної активності особистості – один із основних засобів креативної підготовки майбутніх педагогів.

Висновки. Отже, творчість у педагогічній діяльності є механізмом розвитку особистості (у нашому випадку – формування майбутнього вчителя). Тому в організації цього процесу необхідний перехід, трансформація поставленої мети і внутрішні прагнення самої особистості – мотиви, які вимагають цієї діяльності, що й примножує цінність цього розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев В.И. Педагогика Высшей школы Текст.: инновационно-прогностический курс / В.И. Андреев. М., 1994. – 276 с.
2. Боров Ю.Б. Эстетика Текст.: учебник / Ю.Б. Боров. М.: Высш. шк., 2002. – 511 с.
3. Брушлинский . А.В. / РАН. Ин-т психологии. М., 1994. – 109 с.
4. Загвязинский В.И. Методология и методика педагогического исследования Текст. / В.И. Загвязинский. – М.: Педагогика, 1982. – 160 с.
5. Ільченко О.В. Підготовка майбутніх фахівців до поліхудожнього виховання дітей дошкільного віку. Текст.: дис. канд. пед. наук / О.В. Ільченко. Харків, 2012. – 209 с.
6. Каган М.С. Культура как предмет философского исследования Текст. / М.С. Каган // Роль духовной культуры в развитии личности. – Л.: Знание, 1979. –94 с.
7. Кан-Калик В.А. Педагогическая деятельность как творческий процесс Текст.: автореф. дисс. д-ра психол. наук / В.А. Кан-Калик. – Л., 1985. – 37 с.
8. Комарова Т.С. Интеграция в эстетическом воспитании детей. Текст. / Т.С. Комарова // Детский сад от А до Я. 2004. – № 6. – С. 14-24.
9. Кудрявцев Т.В. Психология технического мышления Текст.: процесс и способы решения технических задач / Т.В. Кудрявцев ; Акад. педагог. наук СССР. Ин-т общей педагог. психологии. — М.: Педагогика, 1975. – 304 с.